

Wil je me? Leer dan eerst spellen

(1) Leren jongeren nog wel correct spellen? Het klinkt misschien als een verzuchting van een bezorgde grootvader, maar die zorg wordt gedeeld door jongeren zelf. Volgens een peiling van NRC en de Vlaamse krant De Standaard vindt de helft van de Vlaamse en Nederlandse jongeren (12-29 jaar) dat de jeugd niet goed meer kan spellen. Een ruime helft merkt ook veel fouten op in berichtjes die hij toegestuurd krijgt. Die belabberde schrijfsels zullen niet aan de deelnemers zelf gelegen hebben, want slechts een op de vijf ziet zichzelf als slechte speller. Twee derde vindt ronduit dat hij goed spelt, met iets meer zelfverzekerdheid bij de Nederlanders.

(2) De enquête werd verspreid onder jongeren die binnen het bereik van kranten liggen en dus niet per se representatief zijn voor de hele bevolking. Toch komt hun inschatting over hun leeftijdsgenoten vrij aardig overeen met bestaand wetenschappelijk onderzoek. Zo deed taalwetenschapper Reinhild Vandekerckhove van de Universiteit Antwerpen met haar collega's Dominiek Sandra en Hanne Surkyn onderzoek naar de spellingvaardigheid van zeventien- en achttienjarige Vlamingen. Slechts iets meer dan de helft van hen wist een simpel opdrachtje over werkwoordsvormen met het dt-vraagstuk – ik word, hij wordt – foutloos te maken. “Een niveau dat je eerder aan het einde van de basisschool verwacht”, beaamt Vandekerckhove.

(3) Brengt de beperkte jeugdige spellingvaardigheid, zoals die blijkt uit Vandekerckhoves onderzoek, de toekomst van dictees en de spelling in gevaar? Allerm minst, zo wijst de peiling van NRC en De Standaard uit: jongeren willen in meerderheid dat spelfouten met puntenaftrek bestraft blijven en dat hun scholen genoeg aandacht voor spelling hebben. Ze zijn het niet eens met de stelling dat een correcte spelling niet belangrijk is, zolang we elkaar maar begrijpen. Bovendien knappen ze af op slecht spellende (Tinder)dates.

(4) Dit laatste geldt overigens vooral voor meisjes: twee op de drie vinden slechte spelling een dealbreaker op datingsites, tegen een ruime helft van de jongens. Hoe ouder ze zijn, hoe belangrijker ze het vinden. Spelling blijkt dus een indicator voor de geschiktheid van een partner, zeker bij jonge vrouwen.

(5) Die gevoeligheid voor taal bij vrouwen blijkt uit wel meer onderzoek. “Zo maken meisjes op sociale media minder dt-fouten dan jongens.

70 En niet omdat ze de regels beter
beheersen”, zegt Vandekerckhove.
“Die kennen ze even goed als
jongens. Of, beter gezegd: even
slecht. Ze zijn wel gevoeliger voor de
75 mogelijke stigmatisering¹⁾ die met
foute spelling gepaard kan gaan.”
(6) Dat jongeren matig spellen, komt
volgens Vandekerckhove niet per se
door de invloed van sociale media.
80 Onderzoek wijst uit dat ze hun al dan
niet opzettelijke spelfouten op TikTok
of Instagram – denk aan het
populaire ‘egt’ in plaats van ‘echt’ –
niet herhalen op school. “Slechts in
85 uitzonderlijke gevallen lijkt er een
ongewenst leerproces te ontstaan”,
zegt Vandekerckhove. Zo hebben de
Antwerpse onderzoekers vastgesteld
dat het woord ‘gezegd’ opvallend
90 veel als ‘gezegt’ gespeld wordt in de
WhatsApp-communicatie van
Vlaamse jongeren. Dat woordbeeld
zou door het veelvuldig gebruik
weleens kunnen blijven hangen.
95 **(7)** Een derde van de scholieren
bevestigt soms niet meer goed te
weten hoe iets te schrijven onder
invloed van foute woordbeelden op
sociale media. Opmerkelijk: evenveel
100 scholieren vinden dat het makkelijker
is om Engels te spellen dan
Nederlands.
(8) Zijn spelfouten erg? Taalkundigen
vinden doorgaans van niet: het is
105 volgens hen veel belangrijker dat

jongeren goed leren formuleren en
de structuur van een tekst leren
doorgronden. “Niet-taalkundigen”,
zegt Vandekerckhove, “lijken spelling
110 daarentegen te beschouwen als het
belangrijkste taalkundige vraagstuk.”
Toen haar collega Dominiek Sandra
eens voorstelde om voortaan behalve
‘ik vind’ ook ‘hij vind’ te schrijven, om
115 taalgebruikers te verlossen van hun
onzekerheid, ontstond er in
Vlaanderen een kleine mediastorm.
(9) Ook de jongeren in de peiling van
NRC en De Standaard moeten weinig
120 hebben van dit soort wijzigings-
voorstellen. Ook al beheersen ze de
norm zelf niet goed, ze vinden deze
wél belangrijk. Twee derde van hen
is expliciet vóór het behoud van de
125 dt-regels. Driekwart gruwet van
fonetische spelling – ‘smiddachs
eeten we elk een Citroen’. Ook dat
strookt met eerder onderzoek, aldus
Vandekerckhove: mensen houden
130 niet van nieuwe woordbeelden. In
2005 leidde het schrappen van de
tussen-n in ‘ideeëloos’ nog tot boze
reacties.
(10) Volgens Vandekerckhove
135 worden Vlamingen eerder als
‘taalpuristen’ gezien dan
Nederlanders. Maar daar verrast
deze peiling: over de hele linie blijken
de taalpuristen juist ten noorden van
140 de grens te zitten.

*naar een artikel van Derk Walters en Astrid Houthuys,
NRC, 2 oktober 2021*

noot 1 stigmatisering: iets ten onrechte als zeer negatief kenmerken

Tekst 2 Wil je me? Leer dan eerst spellen

- 1p 12 In alinea 1 wordt het onderwerp van deze tekst ingeleid door een vraag te stellen.
Op welke andere manier wordt de tekst ingeleid in deze alinea?
A door de aanleiding voor het schrijven van de tekst te noemen
B door de mening van de schrijver te geven
C door een anekdote over het onderwerp van de tekst te vertellen
D door een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst te geven
- 2p 13 Geef van de beweringen in de uitwerkbijlage aan of deze waar of niet waar zijn op basis van de informatie in de alinea's 2 en 3.
Zet in de uitwerkbijlage een kruis in de juiste kolom.
- 1p 14 "Dat jongeren matig spellen, komt volgens Vandekerckhove niet per se door de invloed van sociale media." (regels 77-79)
→ Citeer de zin uit alinea 6 of 7 die een bewijs geeft voor deze uitspraak.

- 1p **15** Welke zin vat alinea 8 het best samen?
- A Jongeren vinden goed formuleren net zo belangrijk als goed spellen.
  - B Niet-taalkundigen vinden spelfouten belangrijker dan andere taalfouten.
  - C Taalgebruikers zijn blij als ze voortaan ook 'ik vindt' mogen schrijven.
  - D Taalkundigen geven gemengde reacties op spellingwijzigingen.
- 1p **16** In alinea 10 staat dat de peiling van NRC en De Standaard verrast.
→ Leg uit wat er verrassend is aan de peiling. Vul de zinnen in de uitwerkbijlage aan.
- 1p **17** Wat is de belangrijkste conclusie van de peiling van NRC en De Standaard?
- A Goed spellen is heel belangrijk als je op een datingsite zit en een date wilt krijgen.
  - B Jongeren ergeren zich aan de spelfouten die anderen maken, maar overschatten hun eigen spelling.
  - C Meisjes vinden spelling van groter belang dan jongens, toch kennen ze de regels niet beter.
  - D Ook al kennen jongeren niet alle spellingregels, ze vinden ze toch heel belangrijk.
- 1p **18** Wat is het belangrijkste doel van deze tekst?
de lezer informeren over
- A het gegeven dat jongeren door de tijd heen slechter zijn gaan spellen
  - B het onderzoeksresultaat dat jongeren spelling op datingsites belangrijk vinden
  - C onderzoek dat vertelt wat jongeren van spelfouten vinden
  - D spelfouten die jongeren maken op sociale media

Lees eerst het onderstaande tekstfragment voordat je de vragen 19 en 20 beantwoordt.

Tekstfragment

Nick Lobs (25), student filosofie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam: (1) “Ik kan op zich goed spellen”, zegt Nick Lobs, “maar ik vertrouw vaak op de spellingcontrole.” Bij werkwoordsvormen bijvoorbeeld: “Als ik twijfel over een d of een t, dan wordt het voor me opgelost. Daar word je lui van.”

(2) Lobs zit geregeld op internetforums als Reddit. “Als je daar iets fout schrijft,” zegt hij, “corrigeert niemand je. Dat helpt niet echt om je eigen spelfouten te herkennen.” (...)

(3) Zou Nick ook afknappen op een matig spellende date? “Wel als ze ‘me auto’ zou schrijven. Het is toch een kleine moeite om ‘m’n’ te typen? Of doet ze het dan bewust fout? Dat is een indicatie dat ze niet helemaal bij me aansluit.”

- 1p 19 Welke **twee** oorzaken voor slecht spellen geeft Nick Lobs in de alinea’s 1 en 2 van het tekstfragment?
- 1p 20 De hoofdtekst ‘Wil je me? Leer dan eerst spellen’ en het tekstfragment gaan over de spellingvaardigheid van jongeren. Hoe is het tekstfragment het best te typeren ten opzichte van de hoofdtekst?
- A als een aanbeveling
  - B als een conclusie
  - C als een verklaring
  - D als een voorbeeld

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.